

# KALAJOEN BIOLAITOSALUEEN LÄHIYMPÄRISTÖN LUONTOSELVITYS



**7.6.2023**

**Luontoselvitys**

## SISÄLLYSLUETTELO

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| 1. JOHDANTO                                                | 3  |
| 2. AINEISTO JA MENETELMÄT                                  | 3  |
| 3. ALUEEN YLEISKUVAUS                                      | 3  |
| 4. TAUSTATIEDOT UHANALAISISTA LAJEISTA JA SUOJELUKOhteista | 5  |
| 5. MAASTOKÄYNNIN TULOKSET                                  | 7  |
| a. KASVILAJISTO JA LUONTOTYYPIT                            | 8  |
| b. ELÄINLAJISTO                                            | 8  |
| 6. YHTEENVETO                                              | 14 |
| LÄHTEET                                                    | 15 |

## 1. JOHDANTO

Luontoselvityksen kohde on Kalajoella sijaitsevan vedenpuhdistamon yhteydessä olevan noin hehtaarin kokoisen hankealueen lähiympäristö. Hankealueelle on tulossa biolaitosalue. Selvitettävänä lajeina ovat erityisesti liito-orava ja muut suojellut tai uhanalaiset lajit.

Raportin laatijat: Kirsi Kallio, TM, erä- ja luonto-opas, Ella Asikainen, TkK

Raportin tarkastajat: Milla Alavuotunki (biologi), Jori Jokela, FM (maantiede), Mikko Ahokas, FM (bio- ja ympäristötiede).

## 2. AINEISTO JA MENETELMÄT

### LÄHTÖAINEISTO

Lähtöaineistona ovat Maanmittauslaitoksen Avoimen datan karttapalvelun Paikkatietoikkuna sekä Syken ympäristökarttapalvelu Karpalo. Havainnot harvinaisista lajeista saadaan Suomen lajitietokannasta. Lintuhavaintoja etsitään BirdLife Suomen avoimesta lintutietopalvelu Tiirasta. Luontotyyppimäärittelyn apuna käytetään Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointia (Kontula ja Raunio 2018).

### MAASTOTYÖT

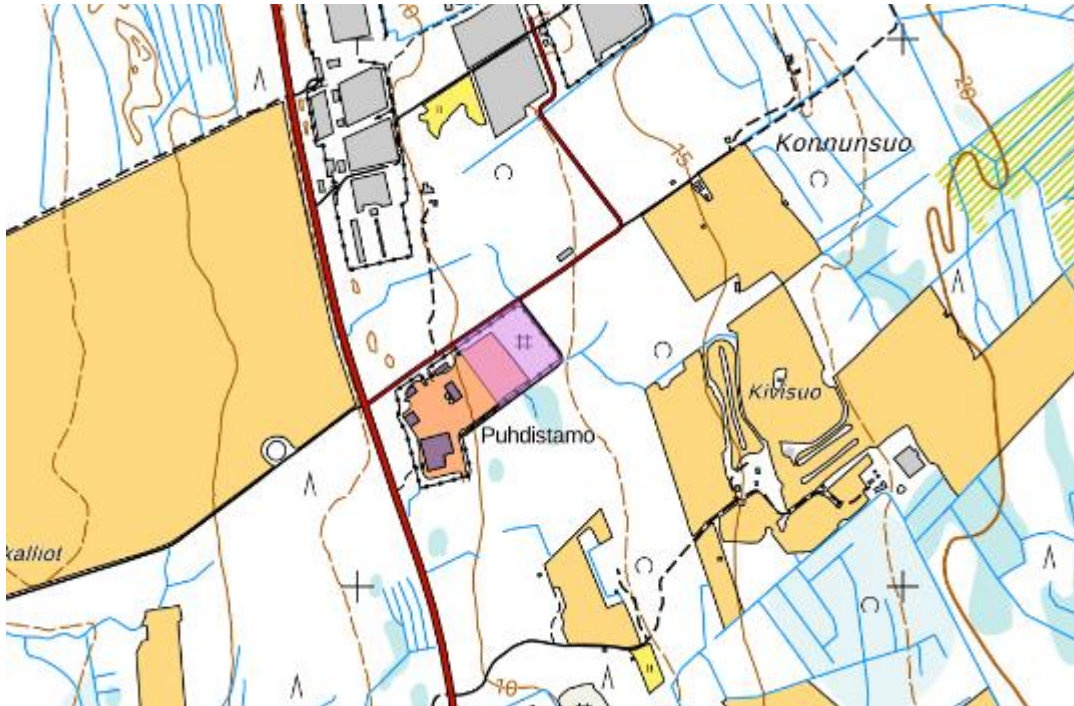
Hankealueen lähialue tutkitaan maastokäynnillä, jolla havainnoidaan liito-oravien mahdolliset asuinalueet, myös linnustoa havainnoidaan sekä puulajeista erityisesti liito-oraville sopivia puita, kuten suuria haapoja ja kuusia. Illalla tutkitaan hankealueen lähiympäristöä vielä lepakkodetektorin avulla. Lisäksi havainnoidaan mahdollisia muita uhanalaisia tai suojeltuja lajeja.

## 3. ALUEEN YLEISKUVAUS

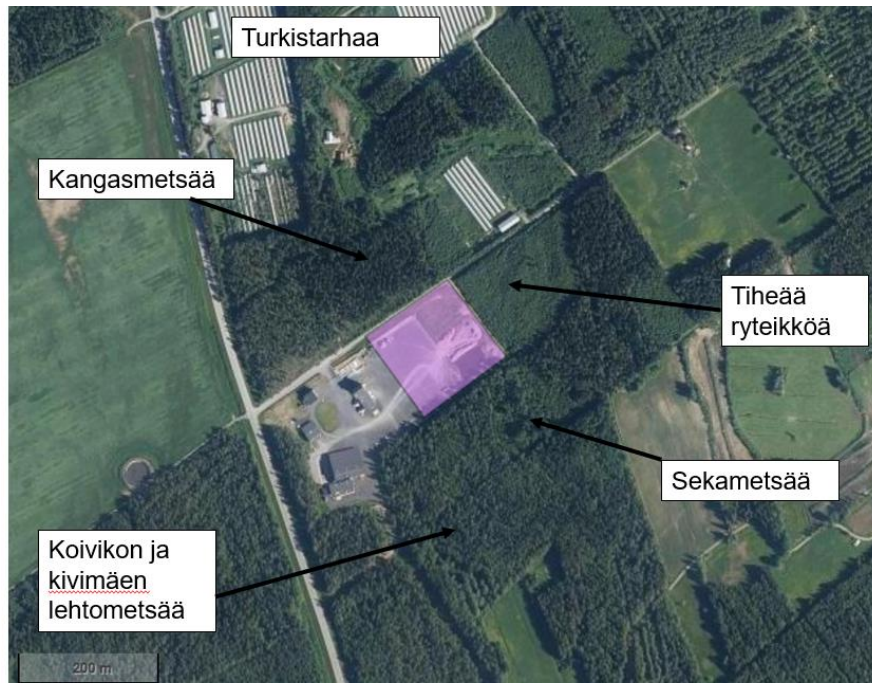
Hankealue sijaitsee Konnunsuontien vieressä ja on osittain asfaltoitu ja aidattu. Alueella on myös heinikkoa, hiekkasojia ja pieni lammikko. Aluetta ympäröi koillis- ja kaakkoislaidalla hiekkatie, lounaispuolella on toiminnassa oleva puhdistamo. Heti hiekkatien toisella puolella alueen koillispuolella on erittäin tiheää matalahkoa lehtipuuryteikköä. Kaakkoispuolella on korkeampaa sekametsää, jossa joukossa on suuria haapoja. Kohti 8-tietä mentäessä hankealueen eteläpuolella metsä muuttuu havupuuvaltaisemmaksi ja haapojen määrä vähenee.

Konnunsuontie toisella puolella hankealueen luoteispuolella on harvaa kangasmetsää, metsän läpi kulkee poluksi merkitty ajokelpoinen tie kohti turkistarhoja. Suoraan hankealueen pohjoispuolella metsä muuttuu

ryteikköisemmäksi ja hyvin hankalakulkuseksi ja loppuu syvään ojaan, jonka toisella puolella on jo teollisuuskäytössä oleva kiinteistö. Tämä kiinteistö on siis Turkkilantien ja Konnunsuontien kulmauksessa.



Kuva 1. Hankealue esitettynä kartalla. (Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna, 2023)



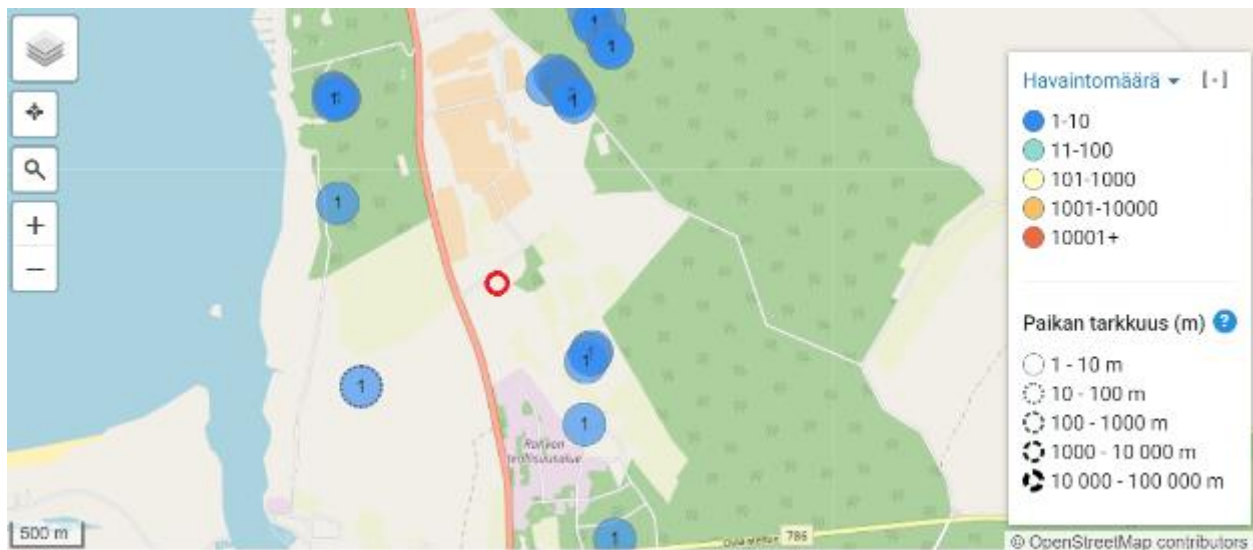
Kuva 2. Hankealueen lähiympäristö esitettynä kartalla. (Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna, 2023)

#### 4. TAUSTATIEDOT UHANALAISISTA LAJEISTA JA SUOJELUKOhteista

##### Taustatiedot uhanalaisista lajeista

Hankealueen lähialueilta on useita havaintoja liito-oravista. Tuoreimmat rekisteröidyt havainnot ennen tutkimuspäiväämme ovat vuodelta 2022. Lähimmät havainnot ovat noin 800 metrin päästä hankealueesta kaakkoon, lähellä Rahvon teollisuusaluetta.

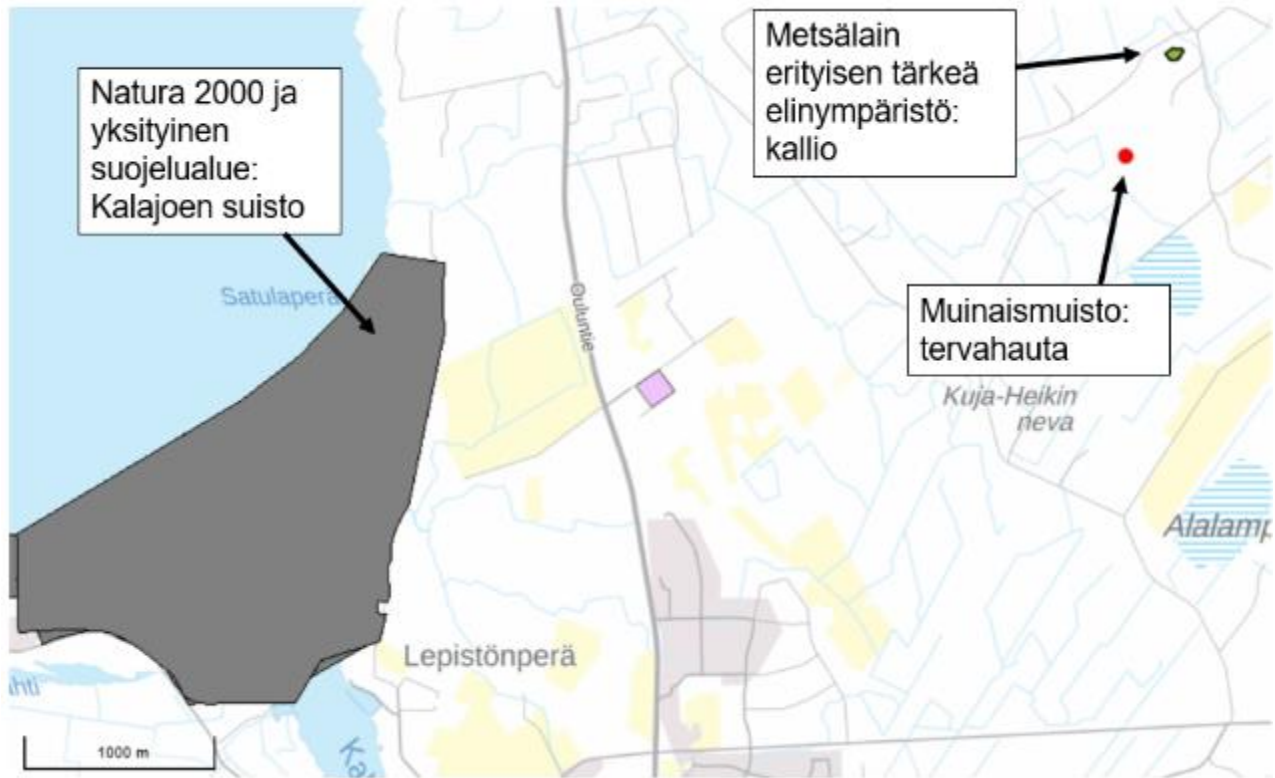
Muista uhanalaisista lajeista ei ole havaintoja alueen välittömässä läheisyydessä, sen sijaan noin kilometrin päässä meren rannassa olevalta Natura 2000 -luonnonsuojelualueelta niitä on paljon eri vuosilta. Luonnonsuojelualueella on myös lintutorni, josta käsin tehdään runsaasti havaintoja uhanalaisista lintulajeista, varsinkin kevätmuuton aikaan. Alue on siis tärkeä lintujen muutonaikainen levähdyspaikka. Esimerkiksi tämän kevään Tornien Taisto -lintuhavainnointikilpailussa kyseiseltä lintutornilta havaittiin 87 lintulajia.



Kuva 3. Suomen lajitietokannan havainnot liito-oravista hankealueen lähistöllä. (Suomen lajitietokeskus, 25.5.2023)

##### Taustatiedot luonnonsuojelukohteista

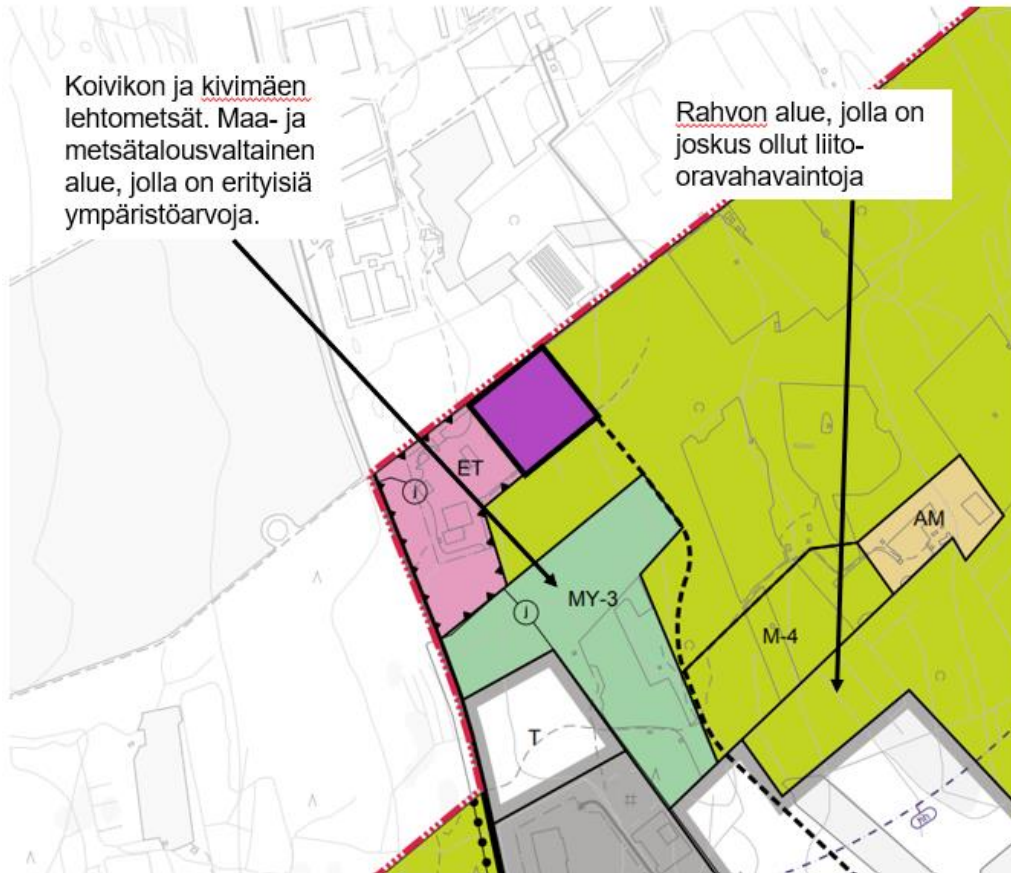
Taustatiedot suojelualueista on tarkistettu Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkunasta ja Syken ympäristökarttapalvelu Karpalosta. Lähin luonnonsuojelualue on hankealueesta noin kilometri länteen sijaitseva Natura 2000 -suojelualue ja yksityinen suojelualue (Kalajoen suisto), kartassa harmaalla.



Kuva 4. Kartalla esitetty hankealueen lähistöllä sijaitsevat luonnonsuojelualueet. (Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkuna, 25.5.2023)

### Muut huomionarvoiset kohteet

Hankealueen kaakkoispuolella sijaitsee huomionarvoiseksi luontokohteeksi luokiteltu kohde: Koivikon ja Kivimäen lehtometsät (Tmi Pohjanmaan Luontotieto, 2014.) (Kalajoen keskustan osayleiskaavaehdotus). Lähellä sijaitsee myös Rahvon liito-oravametsä, josta tosin vuonna 2020 tehdyn liito-oravaselvityksen tuloksena ei ole löydetty havaintoja (Sweco Ympäristö Oy, 2020). Suomen lajitietokeskuksen tietokannassa on kuitenkin liito-oravahavaintoja Rahvon alueelta vuodelta 2022.



Kuva 5. Kalajoen keskustan osayleiskaavaehdotus. Kartalle merkitty huomionarvoiset kohteet.

## 5. MAASTOKÄYNNIN TULOKSET

### MAASTOKÄYNTI

Hankealueen lähimaastossa tehtiin koko päivän maastotutkimus 19.5., jolloin lämpötila päivällä oli +19 astetta ja illalla +5 astetta. Sää oli aurinkoinen, eikä koko päivänä satanut.

#### 5. a KASVILAJISTO JA LUONTOTYYPIT

Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei havaittu, eikä ole raportoituja havaintoja uhanalaisista kasvilajeista. Hankealueen koillispuolella on lehtipuuvaltaista tiheää ryteikköä, lounaispuolella kuivahkoa havupuuvaltaista kangasta ja eteläpuolella tuoretta kangasta, jossa kasvaa huomattava määrä suuria haapoja, joiden ympärysmitta on jopa 140 cm ja korkeus 24 metriä.

Itse hankealueen sisäpuolella on asfaltoinnin vieressä hiekkakasoja, heinikköä ja lammikko, hankealue on aidattu ja lukittu.

## 5. b ELÄINLAJISTO

### Liito-orava (*Pteromys volans*)

Liito-orava kuuluu luontodirektiivin II ja IV (a) liitteisiin ja on luokiteltu vaarantuneeksi. Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kiellettyä. Liito-oravalle sopivia elinympäristöjä ovat metsät, joissa on järeitä kuusia ja lehtipuita, kuten haapoja, joissa on esimerkiksi koloja asuinpaikaksi.

Heti hankealueen ulkopuolella itänurkassa ojan toisella puolella kasvaa suuria haapoja, joista osassa on liito-oraville sopivia koloja. Yhdessä kolossa oli tutkimushetkellä naakan pesä. Liito-oravalle sopivaa elinympäristöä on laajemmin hankealueen eteläpuolella. Liito-oravan papanahavaintoja tehtiin hankealueen eteläpuolelta noin kahden hehtaarin kokoiselta alueelta, joka on esitetty kartalla kuvassa 6. Lähimmät havainnot liito-oravan papanoista tehtiin noin 150 metrin päässä hankealueelta. Alueelta tehtiin papanahavaintoja useiden suurten haapojen ja yhden kuusen juurelta. Havaintoja tehtiin yhteensä 14 puun juurelta. Alueella on liito-oravalle tyypillisesti soveltuvaa elinympäristöä, suuria kuusia sekä haapoja.



Kuva 6. Liito-oravahavaintojen alue esitettynä kartalla keltaisella. Lähimmät havainnot ovat noin 150 metriä hankealueen rajalta.



Kuva 7. Liito-oravan papanoita kuvassa 6 merkityllä alueella.



Kuva 8. Liito-oravan papanoita puiden juurilla oli paikoin runsaasti.



Kuva 9. Yleiskuva metsästä, jossa tehtiin liito-oravahavaintoja. Metsässä kasvaa runsaasti haapaa.

Lähialueelta kartoitettiin myös muu liito-oravalla soveltuva elinympäristö sekä mahdolliset kulkureitit liito-oravalle. Ympäröivien peltujen vuoksi liito-oraville soveltuvat alueet jäivät melko kapeiksi. Havaintoalueelta ne voivat liikkua lähinnä kohti länttä tai etelää, lännessä tulee kuitenkin runsaasti liikennöity 8-tie vastaan. Etelään mentäessä taas lähestytään Rahvon teollisuusaluetta. Pohjoisessa Konnunsuontien kaakkoispuolella matalamman lehtipuuryteikön itäpuolella on korkeaa havumetsää ja haapoja on jälleen Konnunsuontien pohjois- ja Turkkilantien itäpuolella, joka on yksi mahdollinen liikkumissuunta.



Kuva 10. Lähiympäristön muut liito-oravalle mahdollisesti sopivat ympäristöt. Rajaus liito-oraville sopivasta maastosta on esitetty kartalla oranssilla viivalla. Keltainen laatikko osoittaa maastokäynnillä tehtyjen havaintojen sijainnin. Hankealue näkyy kuvassa violetilla. Lisäksi osoitettu lajitietokannasta löytyvät liito-oravahavainnot vuodelta 2022.

### **Lepakot (Chiroptera)**

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakot kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV(a), joka velvoittaa suojelemaan niiden lisääntymis- ja levähdyspaikat. Maastokäynnillä kartoitettiin mahdollisesti lepakolle sopivat elinympäristöt. Mahdollisia lepakoiden lepopaikkoja on tutkimusalueen itäpuolen suurissa haavoissa, joista yhdestä kolosta lähti lentoon naakka sekä lähialueen peltojen ladoissa, jotka sijaitsevat lähimmillään n. 600 metrin päässä. Tutkimusiltana ei havaittu lepakodektoilla lepakkoita. Havainnointia tehtiin alueen alueen välittömässä ympäristössä sekä läheisten peltojen luona ja turkistarhalle johtavan polun varrella. Tutkimusiltana lämpötila oli +5 astetta.

### **Viitasammakko (Rana arvalis)**

Viitasammakko kuuluu luontodirektiivin IV(a) liitteeseen ja niiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat

suojeltuja. Hankealueen lähistöllä ei ollut juurikaan viitasammakolle sopivia elinympäristöjä, eikä havaintoja viitasammakosta tai muistakaan sammakoista tehty.

### Linnusto

Taulukko 3. Hankealueen lähiympäristössä havaitut lintulajit ja niiden uhanalaisuus. (Ympäristöministeriö & Suomen Ympäristökeskus, Suomen lajien uhanalaisuus 2019)

#### Hankealueen lähiympäristössä

| Havaittu laji   | Tieteellinen nimi, mahdollinen uhanalaisuus |
|-----------------|---------------------------------------------|
| Pajulintu       | Psylloscopus trochilus                      |
| Tiltiltti       | Psylloscopus collybita                      |
| Peippo          | Fringilla coelebs                           |
| Varis           | Corvus corone                               |
| Korppi          | Corvus corax                                |
| Punarinta       | Erithacus rubecula                          |
| Sepelkyyhky     | Columba palumbus                            |
| Keltasirkku     | Emberiza citrinella                         |
| Naakka          | Corvus monedula                             |
| Harakka         | Pica pica, silmälläpidettävä                |
| Laulurastas     | Turdus philomelos                           |
| Punakylkirastas | Turdus iliacus                              |
| Talitiainen     | Parus major                                 |

#### Hankealueen sisäpuolella

| Havaittu laji | Tieteellinen nimi, mahdollinen uhanalaisuus |
|---------------|---------------------------------------------|
|---------------|---------------------------------------------|

|                            |                                                |
|----------------------------|------------------------------------------------|
| Metsäviklo<br>(lammikossa) | Tringa ochropus                                |
| HeinäSORSA<br>(lammikossa) | Anas platyrhynchos                             |
| Naurulokki                 | Chroicocephalus ridibundus, <b>vaarantunut</b> |

Näistä lajeista silmälläpidettäviä lajeja on harakka, vaarantuneita naurulokki.

### Muut lajit

Hankealueen vierestä tehtiin näköhavainto kahdesta metsäjäniksestä illalla.

## 6. YHTEENVETO

Kalajoen biopolttoainelaitokselle suunniteltu alue on aidattu ja osittain asfaltoitu ja saman aitauksen sisällä oleva puhdistamo on jo käytössä. Alueen läheisyydestä tehtiin havaintoja liito-oravasta. Lähimmät papanahavainnot tehtiin noin 150 metrin päästä hankealueen rajasta. Havaintoja tehtiin yhteensä 14 puun juurelta. Alue, jolla havaintoja tehtiin, on noin kahden hehtaarin kokoinen ja se on esitetty kuvassa 6. Lähiympäristössä on myös muuta liito-oraville mahdollisesti sopivaa maastoa, jolta ei kuitenkaan tehty havaintoja. Arvio näistä alueista on esitetty kuvassa 10. Lisäksi noin 600 metrin päästä hankealuetta on lajitietokannan mukaan tehty liito-oravahavaintoja vuonna 2022 (kuva 10). Liito-orava kuuluu luontodirektiivin II ja IV (a) liitteisiin ja on luokiteltu vaarantuneeksi. Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kiellettyä. Yhtenäinen metsäalue ja/tai metsäalueiden väliset kulkuväylät ovat välttämättömiä liito-oravan selviytymiselle.

## LÄHTEET

- BirdLife Suomi ry. Avoin lintutietopalvelu tiira.fi
- Kalajoen kaupunki. 2021. Osayleiskaavaehdotus. [Keskustan-osayleiskaava\\_kaavakartta\\_LOPULLINEN.pdf \(kalajoki.fi\)](#)
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. Saatavilla verkkoaineistona: <https://luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/>
- Maanmittauslaitoksen [Paikkatietoikkuna](#)
- Mossberg -Stenberg: Suuri Pohjolan kasvio 2005
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Piippo -Koponen: Suomen sammalet 2019
- Stenroos et al: Suomen jäkäläopas 2011
- Suomen Lajitietokeskus laji.fi
- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023: Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille.
- Suomen Riistakeskus. Verkkosivut.
- Suomen Ympäristökeskus. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi, Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle.
- Suomen Ympäristökeskuksen ympäristökarttapalvelu [Karpalo](#)
- Svensson: Lintuopas 2009
- Sweco Ympäristö Oy, 2020. Liito-oravaselvitys, RAHVO, KIINTEISTÖ 208-406-37-1
- SYKE. 2012. Viitasammakko Rana arvalis Nilsson, 1842 Esiselvitys
- Tmi Pohjanmaan Luontotieto, 2014. Kalajoen keskustan osayleiskaavan luontoselvitys.
- Ympäristöministeriö & Suomen Ympäristökeskus. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus. [Verkkoaineisto](#)

